

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ

Спеціальності: 061 Журналістика
Рівня вищої освіти: першого (бакалаврського)
Освітньої програми: 061.00.01 Журналістика

Київ-2023 рік

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 22 06 / 23
Григорук
(підпис) (присвоєний номер)
« 23 »

Розробник: Віталій ГАНДЗЮК доцент, кандидат соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики і нових медіа, Аліна ЛІСНЕВСЬКА, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри журналістики і нових медіа

Викладач: Аліна ЛІСНЕВСЬКА, доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від 29 серпня 2023 року № 1
Завідувач кафедри _____ Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Журналістика»

29 серпня 2023 року
Гарант освітньо-професійної програми _____ Володимир ГРИСЮК

Робочу програму перевірено

Заступник декана

Факультету журналістики

з науково-методичної та навчальної роботи _____ Вікторія СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПІБ), «__» __ 20__ р., протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	2	2
Семестр	3-4	3-4
Кількість змістових модулів з розподілом	4	4
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: на основі оволодіння сукупністю прийомів угалузі фонаційного дихання, мовного голосу, дикції, засвоєння орфоепічних норм української мови майбутні журналісти мають оволодіти теоретичними засадами та практичними навичками ораторського мистецтва, засвоїти практичні голосові техніки власного мовлення, довести їх до ступеня автоматизованих навиків.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Постановка голосу» є:

- Ознайомлення студентів з технікою мовлення у єдності її елементів;
- Ознайомлення студентів з положенням, змістом і значенням засобів логіко-емоційної виразності;
- Визначення основних етапів роботи над текстом;
- Визначення особливостей читання різножанрових художніх творів, журналістських текстів.
- Оволодіння основними властивостями голосу, дихання, дикції, нормами усного мовлення;

- Вироблення вміння розкрити закони логіки мовлення, підпорядковувати суб'єктивне інтонування мовленнєвої одиниці авторського задуму законам логіки писемного й усного мовлення;
- Вироблення вміння знаходити потрібну інтонацію, яка б відповідала тексту, виражала б усі його нюанси;
- Оволодіння вмінням використовувати у процесі виразного читання допоміжні (зовнішньо-виражальні засоби) - міміку й жести;
- Оволодіння вмінням впливати на аудиторію засобами виразного читання.

Дисципліна спрямована на формування студентів таких **загальних та фахових програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 061 Журналістика:

ЗК 11. Здатність спілкуватися державною мовою;

ЗК 12. Здатність спілкуватись іноземною мовою;

ФК 2. Здатність формувати інформаційний контент;

ФК 3. Здатність створювати медіапродукт;

ФК 4. Здатність організувати і контролювати командну професійну діяльність

ФК 5. Здатність ефективно просувати створений медіа продукт;

ФК 6. Здатність до впровадження безпечної медіадіяльності;

ФК 8. Здатність працювати в команді, в редакторському колективі, володіти соціальними навичками, відповідально виконувати професійну функцію;

ФК 9. Здатність до створення професійної психологічної безпеки, володіння технологіями цифрової безпеки; володіння навичками роботи журналіста в екстремальних умовах, уміння застосовувати критичне мислення і технології медіа-аналізу в умовах інформаційних війн.

3. Результати навчання за дисципліною

РН 6. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням ідей, обмежень та передбачуваних ризиків;

РН 9. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників, громадянського суспільства;

РН 10. Оцінювати колег з точки зору зберігання та примноження суспільних та культурних цінностей і досягнень;

РН 11. Вільно спілкуватись з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію іноземною мовою;

РН 12. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою;

РН 13. Передбачити реакцію аудиторії на інформаційних продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення і методи соціально-комунікаційних наук.

РН 16. Планувати свою роботу та роботу колег, спрямовану як на генерування інформаційного контенту, так і створення медіа продукту, а також його промоцію;

РН 18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу та співробітництва.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семінарських	Практичних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
5 семестр								
Змістовий модуль I.								
Теоретичні основи техніки журналістського мовлення								
1.1	Тема 1. Особливості техніки мовлення	14	8	2		6	6	
1.2	Тема 2. Засоби логічної виразності читання	14	8	2		6	6	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 1	30	16	4		12	12	2
Змістовий модуль II.								
Підготовка до виразного читання як прийом аналізу тексту								
2.1	Тема 3. Літературознавчий аналіз тексту	12	6			6	6	
2.2	Тема 4. Виконавський аналіз твору	12	6			6	6	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 2	26	12			12	12	2
6 семестр								
Змістовий модуль III.								
Методика художнього читання творів різних за жанрами								
3.1	Тема 5. Голосовий практикум	4	2			2	2	
3.2	Тема 6. Артикуляційний практикум	4	2			2	2	
3.3	Тема 7. Читання творів різних жанрів	4	2	2			2	
3.4	Тема 8. Специфіка виразного читання байки	4	2			2	2	
3.5	Тема 9. Читання ліричних творів	6	4			4	2	
3.6	Тема 10. Читання прози	4	2			2	2	
3.7	Тема 11. Читання драматичних творів	4	2			2	2	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим модулем 3	32	16	2		14	14	2

Змістовий модуль IV. Мовленнєвий телерадіопрактикум								
4.1	Тема 12. Орфоепічний практикум	6	2			2	4	
4.2	Тема 13. Мовленнєвий практикум	6	2			2	4	
4.3	Тема 14. Постановка радіо-і телевізійного мовлення	6	2			2	4	
4.4	Тема 15. Дикційний практикум	8	4			4	4	
4.5	Тема 16. Особливості мови аудіо-, відеореклами	4	2			2	2	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Разом за змістовим моделем 4	32	12			12	18	2
	Залік							
	Разом за навчальним планом	120	56	6		50	56	8

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семинарських	Практичних	Самостійна робота	Підсумковий контроль
5 семестр								
Змістовий модуль I. Теоретичні основи техніки журналістського мовлення								
1.1	Тема 1. Особливості техніки мовлення	8	2			2	6	
1.2	Тема 2. Засоби логічної виразності читання	8	2			2	6	
	Разом за змістовим модулем 1	16	4			4	12	
Змістовий модуль II. Підготовка до виразного читання як прийом аналізу тексту								
2.1	Тема 3. Літературознавчий аналіз тексту	8	2			2	6	
2.2	Тема 4. Виконавський аналіз твору	8	2			2	6	
	Разом за змістовим модулем 2	16	4			4	12	

6 семестр							
Змістовий модуль III. Методика художнього читання творів різних за жанрами							
3.1	Тема 5. Голосовий практикум	6				6	
3.2	Тема 6. Артикуляційний практикум	8	2		2	6	
3.3	Тема 7. Читання творів різних жанрів	8	2		2	6	
3.4	Тема 8. Специфіка виразного читання байки	6				6	
3.5	Тема 9. Читання ліричних творів	6				6	
3.6	Тема 10. Читання прози	6				6	
3.7	Тема 11. Читання драматичних творів	6				6	
	Разом за змістовим модулем 3	46	4		4	42	
Змістовий модуль IV. Мовленнєвий телерадіопрактикум							
4.1	Тема 12. Орфоепічний практикум	8				8	
4.2	Тема 13. Мовленнєвий практикум	8				8	
4.3	Тема 14. Постановка радіо- і телевізійного мовлення	8	2		2	6	
4.4	Тема 15. Дикційний практикум	8				8	
4.5	Тема 16. Особливості мови аудіо-, відеореклами	10	2		2	8	
	Разом за змістовим моделем 4	42	4		4	38	
	Залік						
	Разом за навчальним планом	120	16		16	104	

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

ТЕХНІКИ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО МОВЛЕННЯ

Лекція 1.1 Особливості техніки мовлення (2 год.)

Комунікативні ознаки мовлення. Основні типи дихання. Правильне дихання. Характеристика основних якостей голосу. Дикція як важлива складова частина найголовніших технічних даних, необхідних для читця. Дефекти вимови пов'язані з неправильною артикуляцією приголосних звуків. Особливості орфоєпії української літературної мови.

Лекція 1.2 Засоби логічної виразності читання (2 год.)

Логічні паузи. Їх протяжність і характер (якість). Логічні наголоси і прийоміхнього практичного застосування. Поєднання сили голосу, висоти і протяжності у наголосі. Темп. Ритм. Співвідношення логічних і ритмічних пауз. Види ритмічних пауз (міжвіршові, цезури, лейми).

Практичне заняття 1. Особливості техніки мовлення (6 год.)

Практичне заняття 2. Засоби логічної виразності читання (6 год.)

Змістовий модуль II.

ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

Практичне заняття 3. Літературознавчий аналіз тексту(6 год.)

Практичне заняття 4. Виконавський аналіз твору(6 год.)

Змістовний модуль III.

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ

Лекція3.1. Читання творів різних жанрів

Специфіка оповідання. Специфічні особливості казки, які відрізняють її від оповідання. Специфіка виразного читання віршів. Особливості жанру байки. Стильові особливості науково-популярного матеріалу.

Практичне заняття 5. Голосовий практикум (2год.).

Практичне заняття 6. Артикуляційний практикум (2год.).

Практичне заняття 8. Специфіка виразного читання байки (2год.).

Практичне заняття 9. Читання ліричних творів (2 год.).

Практичне заняття 10. Читання прози (2 год.)

Практичне заняття 11 . Питання драматичних творів (2год.).

Змістовий модуль IV. МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ

Практичне заняття 12. Орфоепічний практикум (2год.).

Практичне заняття 13. Мовленнєвий практикум(2год.).

Практичне заняття 14. Постановка радіо-і телевізійного мовлення(2год.).

Практичне заняття 15. Дикційний практикум(2год.).

Практичне заняття 16. Особливості мови аудіо-, відеореклами(2 год.).

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2			1	1		
Відвідування на практичному занятті	1	6	6	6	6	7	7	6	6
Робота на практичному занятті	10	6	60	6	60	7	70	6	60
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	6	30	7	35	9	45
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
<i>Разом</i>			123		121		138		136
Максимальна кількість балів	518								
Залік									
Розрахунок коефіцієнта	Розрахунок: $518 : 100 = 5,1$ Студент набрав: 455 балів Оцінка: $455 : 5,1 = 89$ балів								

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль I.
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

ТЕХНІКИ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО МОВЛЕННЯ

1.1. Вивчіть правила української орфоєпії (4 год.)

Українська мова вимагає вимовляти все точно і чітко, так, як написано. Виняток представляю одна літера Щ, яка є складовою, двозвучною в усіх словах і вимовляється як ШЧ.

Друге правило української орфоєпії, стосується ненаголошено і літери О. В російській мові ненаголошена О вимовляється як А, і це є ментальністю, характерною властивістю російської орфоєпії. Українська мова просить вимовляти всі ненаголошені О як О.

Третє правило стосується орфоєпії української літери В. В російській мові літера В в закритих складах вимовляється як Ф, така російська орфоєпія. В українській мові підміна звуку В на Ф звучить надзвичайно неприємно, неграмотно, немилозвучно.

Четверте правило буде стосуватись вимови йотованої української літери Ї, якої немає в російській мові.

Правило п'яте. М'яке и після к, х, г.

Правило шосте. Українське м'яке и після ч.

Правило сьоме. Українське м'яке є після ч треба вимовляти як е, а не як є.

Правило восьме. В кінці слів поданих прикладів українська дикція вимагає вимовляти йотоване -я (йа), а не зросійщене - а.

Правило дев'яте. Українське йотоване -йє=є в дієсловах.

Правило 10. Закінчення -ого у родовому відмінку множинних прикметників чоловічого роду треба вимовляти повністю, не ковтати букву=звук г.

Правило 11. Всі йотовані голосні в українській мові треба вимовляти

Через йот=й: є=йє, ї=йї, ю=йю, я=йа.

Правило 12. Стосується вимови різних прикметників, що вимовляються на російський лад.

Правило 13. Про пропуск цілих складів, неприпустимий у грамотному українському мовленні.

Правило 14. Стосується займенників паразитів.

Правило 15. В українську мову прокралося дуже багато русизмів і полонізмів.

Правило 16. Українська мова має чудову форму звертання. Клична форма, яка відсутня в російській мові.

1.2. Перегляньте художній фільм Тома Гупера «Король говорить» (2010).

Запишіть способи (методика, вправи), завдяки яким британському королю Георгу VI вдалося подолати вади мовлення, аби стати голосом нації (2 год.).

1.3. Вивчіть правила, що допомагають визначити місце логічного наголосу (2 год.).

1. Правило про нове поняття.

2. Правило протиставлення чи зіставлення.

3. Правило переліку.

4. Правило порівняння.

5. Правило про інверсію.

6. Правило про неузгоджені означення у формі родового відмінка.

1.4. Запам'ятайте умови правильного дихання (2 год.):

1. Вдихати повітря через ніс слід вільно, безшумно.

2. Починати говорити можна тоді, коли в легені взято незначний надлишок повітря, необхідного для виголошення структурно-логічної частини тексту: це позбавить від «позачергового» вдиху, який порушує правильність і ритм мовлення, спричинює уривчастість, поверховість дихання.

3. Не допускати, щоб повітря було витрачене повністю (тобто не допускати повного звільнення легенів від повітря) - це призведе до аритмії, фальцетів та ін. Витрачати повітря слід економно й рівномірно.

Слід скористатися кожною природною зупинкою в мовленні для дозбирування запасу повітря у легені. (Дозбирування повітря під час природних зупинок здійснюється так званим нижнім диханням; рухається діафрагма, а верхня частина грудної клітки і ребра підняті й нерухомі).

Поповнювати запас треба своєчасно і непомітно.

4. Пам'ятати, що від глибини вдиху залежить сила видиху, отже – сила звучання голосу .

5. Вдихати і видихати слід безшумно, непомітно для слухача, адже якісний звук утворюється спокійним струменем повітря, що виходить під час рівномірного вдиху і видиху (тут не йдеться про афективне мовлення)

1.5. Запам'ятайте гігієнічні правила (2 год.):

1) не слід читати вголос чи промовляти у не провітреному, душному, з надто сухим повітрям приміщенні;

2) дихання залежить і від розміру приміщення, його акустики: сила звуку залежить від якості дихання, яка зумовлена активною роботою реберних, діафрагмових і голосових м'язів;

3) оскільки надлишок повітря утруднює утворення звука, не слід набирати в легені надто багато повітря;

4) поза для говоріння повинна бути вільна (рівно сидіти, краще - стояти), грудна клітка не стиснута, голова піднята);

5) не можна надмірно підсилювати голос - напружувати голосові зв'язки, бо це вимагатиме напруження і від дихального апарату, що призведе до розладу всього апарату мовлення;

6) не слід без належної паузи переходити від афективного до врівноваженого мовлення — у стані афекту дихання не може бути правильним.

Змістовий модуль II. ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

2.1. Вивчіть реєстр основних партитурних знаків (4 год.)

Знак Значення

весна пряма лінія під словом — для позначення логічного наголосу

дві прямих лінії під словом — більший силовий натиск

зима

знак акценту над наголошеним складом

коротка пауза

середня пауза

довга пауза

підвищення тону

пряма зі стрілкою вказує на прискорення інтонації при вимовлянні слова зниження тону

пунктир під словом (словами) — для позначення уповільнення вимови ромбічними дужками варто позначати вставні речення або слова.

лейми - це своєрідні паузи які зустрічаються у віршах і можуть бути замінені складами без порушення ритміки вірша.

Цезура — пауза в середині рядка, що поділяє його на дві частини (піввірші).

фігурні дужки вказують на зміну адресата

Дужки квадратні — вживаються, коли варто додати слово (слова), яке допомогло б утримати непевний зміст речення, знайти потрібну

2.2. Запам'ятайте правила літературознавчого аналізу тексту (2 год.):

а. Вивчити історію написання твору, світогляд автора, його зв'язок з епохою.

б. Визначити жанр твору.

в. Визначити тему та ідею твору.

г. Аналіз сюжету твору із визначенням складових композиційної побудови.

г. Характеристика персонажів твору.

д. Аналіз мови твору.

2.3. Створіть розповідь-портрет про людину, яку можуть знати в групі. Чи можна впізнати за розповіддю прототипа? На основі чого? (2 год).

2.4. Вивчіть техніку вібраційного масажу (4 год.)

Стоячи чи сидячи енергійно постукувати пальцями обох рук:

- по лобі із вимовлянням звуку [м] (т.зв. мукання);

- по крильцях носа із вимовлянням звуку [м] (т.зв. мукання);

- по верхній губі із вимовою звука [в];

- по нижній губі із вимовою звука [з];

- по нижнім боковим частинам грудної клітини справа і зліва із вимовою звуку [м];

- по спині справа і зліва, позаду в ділянці попереку і по направленню до лопаток із вимовою звуку [м].

Після вібраційного масажу необхідно зробити 5-10 спокійних вдихів і видихів і перейти до інших голосових вправ.

Змістовий модуль III.

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ

3.1. Виразно прочитати байку Леоніда Глібова «Гадюка і Ягня», запишіть її виконання перед мікрофоном у Центрі ефірного і цифрового радіомовлення університету (4 год)

Під дубом у гаю жила Гадюка,

Непросипуща злюка:

Усе було сичить-сичить.

Щоб кого-небудь укусить.

Мале Ягнятко там гуляло;

Скік-верть, сюди-туди —

Та якось під той дуб і доскакало,

Не сподіваючись біди...

Гадюка кинулась та й укусила,

От так, як бач,

Безвинного занапастила.

Ягнятко в плач,

А потім на травицю впало:

— Ох, за що ж, за що? —

простогнало. . .

А бісова Гадюка знов сичить:

— Щоб тут гулять не сміло!

Ти, може, затоптать мене хотіло,

Вас треба вчить! —

Ягнятко більше не озвалось...

На світі нажилось, награлось...

Затихло... спить...
Колись і між людьми чимало
Таких ягнят попропадало.
Тепер гадюкам час сказати:
Минулися вже ті роки,
Що розпирали боки,—
Дай, Боже, правді не вмирати!

3.2. Виразно прочитати уривок з вірша Тараса Шевченка «Тополя»,
запишіть його виконання перед імикрофоном у Центрі ефірного і цифрового
радіомовлення університету (2 год)

«Плавай, плавай, лебедонько,
По синьому морю,
Рости, рости, тополенько,
Все вгору та вгору!
Рости тонка та висока
До самої хмари,
Спитай бога, чи діжду я,
Чи не діжду пари?
Рости, рости, подивися

За синєє море:
По тім боці — моя доля,
По сім боці — горе.
Там десь милий чорнобривий

По полю гуляє,
А я плачу, літа трачу,
Його виглядаю.
Скажи йому, моє
серце, Що сміються
люде; Скажи йому, що
загину, Коли не прибуде.
Сама хоче мене мати
В землю заховати...
А хто ж її головоньку
Буде доглядати?
Хто догляне,
розпитає, На старість

поможе?
Мамо моя, доле моя!
Боже милий, боже!
Подивися, тополенько, Як нема —
заплачеш
До схід сонця ранісінько,
Щоб ніхто не бачив.
Рости ж, серце-тополенько,
Все вгору та вгору;
Плавай, плавай,
лебедонько,
По синьому
морю!»

3.3. Виразно прочитати вірш Ліни Костенко «Життя іде і все без коректур», запишіть його виконання перед мікрофоном у Центрі ефірного і цифрового радіомовлення університету (2 год)

3.5. Виразно прочитати вірш Андрія Любки «Наше життя», запишіть його виконання перед мікрофоном (2 год.)

3.6. Виразно прочитати уривок з повісті М. Коцюбинського «Fata Morgana», запишіть його виконання перед мікрофоном (4 год).

Ідуть дощі. Холодні сніги тумани клубочаться у горі і спускають на землю мокрі коси. Пливе у сірі безвісті нудьга, пливе безнадія, і стиха хлипає сум. Плачуть голі дерева, плачуть солом'яні стріхи, вмивається сльозами убога земля і не знає, коли осміхнеться. Сірі дні змінюють темні ночі. Де небо? Де сонце? Міріади дрібних крапель, мов вмерлі надії, що знялись занадто високо, спадають дотолу і пливуть, змішані з землею, брудними потоками. Нема простору, немарозваги. Чорні думи, горе серця, крутяться тут, над головою, висять хмарами, котяться туманом, і чуєш колосебетихеридання, немов надвмерлим...
Маленьке, сіре, заплакане віконце. Крізь його видко обом — і Андрієві і Маланці, як брудною, розгуженою дорогою йдуть заробітчани, йдуть та йдуть чорні, похилені, мокрі, нещасні, немов каліки-журавлі, що відбилися од свого ключа, немов осінній дощ. Йдуть і зникають у сірій безвісті...
Тьмяно в халупці. Цідять морок маленькі вікна, хмуряться вогкі кутки, гнітять низька стеля, і плаче зажурене серце. З цим безконечним рухом, з цим безупинним спаданням дрібних крапель пливуть і згадки. Як краплі сі - упали й загинули в болоті дні життя, молоді сили, молоді надії. Все пішло на других, насильніших, на щасливіших, немов так і треба...
Немов так і треба...
А дощ іде...

Змістовий модуль IV. МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ

4.1. Вивчіть артикуляційну гімнастику (фейсбілдинг) (2 год.)

1. Розкривайте і закривайте рота, опускаючи нижню щелепу приблизно на два пальці, але без напруги, м'яко. Язик у роті повинен лежати плоско, торкатися кінчиком нижніх передніх зубів. Проробіть вправу 6-8 разів не поспішаючи.
2. Рух нижньої щелепи вперед і назад. Рот напіввідкритий. Рухи - обережні, плавні (3-4 рази).
3. Рухи щелепи зі сторони в сторону. Рот розкритий. Рухи обережні! Уникайте різких рухів! (3-4 рази)
4. Кругові рухи щелепи. Опущеною нижньою щелепою обережно робити кругообертальні рухи праворуч і ліворуч (2-3 рази).
5. Злегка розкрийте рота. На зуби натягуйте губи так, щоб вони аж вгиналися всередину і після цього вільно відпускайте їх (8-10 разів).
6. Витягніть губи щільно трубочкою вперед, як на вимову звука (у) 1 тут же активно розтягніть їх у сторони, як на усмішку, не оголюючи зубів (6-8 разів).
7. Губи витягніть трубочкою вперед («хоботок»). Роблять ними рухи праворуч, потім ліворуч. Нижня щелепа при цьому нерухома (6-8 разів праворуч, 6- 8 ліворуч).
8. Губи витягніть трубочкою вперед («хоботок»). «Хоботок» рухається по колу (праворуч - ліворуч - вверх - вниз).
9. Розкрийте рота, правильне положення язика таке: (лежить плоско, кінчик злегка торкається нижніх передніх зубів). Потім переміщуйте його кінчик до верхніх передніх зубів, не рухаючи нижньої щелепи, а від них до піднебіння (до 10- ти разів).
10. Рухи язика від щоки до щоки всередині рота (5-6 разів).

4.2. Вивчіть вправи на розвиток артикуляції звуків (2 год.)

1. Вимовляйте чергуючи дзвінки і глухі приголосні: б-п; д-т; з-с; ж-ш; дж-ч; дз-ц; г-х; г-к. (5-6 разів).
2. а) вимовляйте кожний приголосний по одному разу в сполученні з голосними: бі-би-бе-ба-бо-бу; ві-ви-ве-ва-во-ву, гі-ги-ге-га-го-гу, ді-ди-де-да-до-ду і тд.
б) повторити вправу, ускладнивши її: біббі-бибби-бєббе-бабба-бєббо-бєббу; вівві-вивви-вєвве-вавва-вовво-вєвву, гїггі-гигги-гєгге-гагга-гогго-гуггу і тд.
4. Промовте у швидкому темпі звукосполучення:
Ус-ус-ус-ус, ул-ул-ул-ул, ас-ас-ас-ас, ем-ем-ем-ем, ок-ок-ок-ок, іт-іт-іт-іт, ар-ар-ар-ар, іф-іф-іф-іф, ит-ит-ит-ит, рам-рам-рам-рам (3 рази)
5. Промовте у швидкому темпі звукосполучення:
Кпті-кпте-кпта-кпто-кпту-кпти, рлі-рле-рла-рло-рлу-рли (5 разів)

4.3. Вивчіть і читайте скоромовкою. Спочатку по складах, потім повністю.

Темп повільний з поступовим переходом за кількістю разів вимови до швидкого (2 год.).

Був бичок тупогуб, тупогубенький бичок, у бичка губа була тупа.

Летів горобець через безверхий хлівець, та захопив гороху без червотоку, без червоточини, та й пурх — полетів.

Був собі цебер та переполуцеберився на маленькі переполуцеберенята, була собі макітра та переполумакітрилася на маленькі переполумакітринята.

На дворі трава, на траві дрова. Не рубай дрова на траві двора.

Схопив Клим клин, почав Клим клином клин вибивати.

Сів шпак на шпаківню, заспівав шпак півню: так як ти, не вмію я, ти не Босий хлопець сіно косить, босі ноги роса росить.

Хитру сороку спіймати морока, а на сорок сорок сорок морок.

Прийшов Прокіп — кипів окріп, пішов Прокіп — кипить окріп, як при Прокопі кипів окріп, так і без Прокопа кипить окріп.

Карл у Клари украв корали, а Клара у Карла уквала кларнет.

Протокол про протокол протоколом запротокольований.
Фараонів фаворит на сапфір зміняв нефрит.
Ой збирала Маргарита маргаритки на горі, розгубила Маргарита
маргаритки надворі.
Ткач тче тканини на хустки Ірині.

3.4. Виявіть в ефірі телерадіоканалів України приклади порушень мовних норм (2 год.).

3.5. Виявіть в ефірі телерадіоканалів України приклади порушень мовних норм в рекламі (2 год.).

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кожна самостійна робота оцінюється у 5 балів. Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує студентові отримання високої оцінки, що пізніше буде врахована у загальний рейтинг під час складання навчальної дисципліни на сесії.

Критерії оцінювання відповіді

- Повнота та ґрунтовність викладу ;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Оцінюється за виконання завдань у формі, зазначеній викладачем у робочій програмі. Кількість модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни — 4 (по 4 год.), виконання кожної роботи є обов'язковим.

ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль I.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО МОВЛЕННЯ

Модульна контрольна робота проводиться у вигляді виконання скоромовок з чіткою артикуляцією.
(2 год.)

Змістовий модуль II.

ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ

Під час модульного контролю студенти готують партитуру текстів, запропонованих викладачем, озвучують їх, відповідно до зробленої розмітки відповідними знаками, обговорюють і виправляють допущені помилки (4 год.).

Змістовий модуль III.

МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ

Модульна робота проводиться у вигляді читання студентами різножанрових творів (4 год.)

Змістовий модуль IV.

МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛERAДІОПРАКТИКУМ

Академічна група готує і презентує на підсумковому занятті тематичну літературно-музичну композицію, в якій передбачено використання усіх видів текстів (4 год.)

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Постановка голосу» оцінюються за єдиною кредитно-модульною системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де назначено види контролю й принципи їх оцінювання. У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

- Методи письмового контролю: модульне письмове тестування.

- Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи заложить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;

- повний обсяг їх виконання;

- якість виконання навчальних завдань;

- самостійність виконання;

- творчий підхід у виконанні завдань;

- ініціативність у навчальній діяльності.

Форма проведення: залік

Критерії оцінювання:

За загальним показником суми балів зароблених студентом протягом семестру поділеної на коефіцієнт — 5,1.

6.4. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Постановка голосу»

Разом: 120 год., з них: 6 год. — лекційних, 50 год. — практичних занять, 16 год. — модульні контрольні роботи, 48 год. — самостійна робота.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV
Модулі	Змістовий модуль I							Змістовий модуль II						
Назва модуля	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТЕХНІКИ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО МОВЛЕННЯ							ПІДГОТОВКА ДО ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЯК ПРИЙОМ АНАЛІЗУ ТЕКСТУ						
Кількість балів за модуль	123б.							121б.						
Лекції	відвідування-2б.							відвідування-0б.						
Теми лекцій	Особливості техніки мовлення —1б. Засоби Логічної виразності читання—1 б.													
Практичні заняття	Особливості техніки мовлення -3+30б.							Літературознавчий аналіз тексту +0 3+0б			Виконавський аналіз тексту- 3+30б.			

	Засоби логічної виразності ЧИТАННЯ- 3+30б.		
Самостійна робота	5х6=30б.	5х6=30б.	

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1—25б.							Модульна контрольна робота 2—25б.						
Тиждень	1	1 1	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X Змістовий модуль III	XI	XII	XIII	XIV
Модулі	Змістовий модуль III													
Назва модуля	МЕТОДИКА ХУДОЖНЬОГО ЧИТАННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЗА ЖАНРАМИ							МОВЛЕННЄВИЙ ТЕЛЕРАДІОПРАКТИКУМ						
Кількість балів за модуль	138б.							116б.						
Лекції	відвідування-1б.							відвідування-0б.						
Теми лекцій	Читання творів різних жанрів—в - 1б.													
Практичні заняття	Голосовий практикум 1+10б	Артикуляційний практикум 1+10б	Специфіка виразного читання байки 1+10б	Читання ліричних творів—в 2+20б	Читання прози 1+10б	Читання драматичних творів—в 1+10б	Орфоепічний практикум 1+10б	Мовленнєвий практикум 1+10б	Постановка радіо- і телевізійного мовлення 1+10б	Дикційний практикум 2+2 0б.	Особливості мови реклами 1+10б			
Самостійна робота	5x7=35б.							5x9=45б.						
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3-25б.							Модульна контрольна робота 4— 25 б.						

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення / Н.Д. Бабич. — Львів, 1990. — 220 с.
2. Буяльський Б.А. Поезія усного слова / Б.А. Буяльський. — УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. — 140 с.
3. Гриб В.П. Постановка мовного голосу / В.П. Гриб. — Луцьк, 2001. — 180 с.
4. Гладішева А.О. / А.О.Гладішева. — Київ, 2011.-264 с.
5. Слісовенко Ю. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : [навч.посібн.] / Ю.Слісовенко. К: Атака, 2008. — 204 с.
6. Капська А.Й. Виразне читання / А.Й. Капська. — К.: Вища школа, 1986. — 186 с
7. Овчинникова О. П'ять кроків до гарного мовлення. Мовленнева комунікація: техніка мовлення / О. Овчинникова. — Одеса, 1997. — 120 с.
8. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії / Г.А. Олійник. — К.: Вища школа, 1995. — 224 с.
9. Плющ Н., Бондаренко В. Сучасна українська мова. Орфоепія: Навчальний-посібник. - К., 2007.
10. Плющ Н. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : [навч. посібн.] / Н. Плющ, О. Кононенко, З. Дудник, О. Зубань. — К., 2002. — 260 с.
11. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : [навч. посібн.] / О.А. Сербенська. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 198 с.
12. Тоцька Н.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка.
13. Орфографія : [посібн.] / Н.І. Тоцька. — К.: Вища шк. 1995. — 244 с.

Додаткова література

14. Багмут А.Й. Інтонаційна виразність звукового мовлення засобів масової інформації / А.Й. Багмут, І.В. Борисюк, Г.П. Олійник. — К., 1994. — 168 с.
15. Корніяка О. Мистецтво гречності / О. Корніяка. — К., 1995. — 88 с.
16. Орфоепічний словник української мови в 2 томах / уклад.: М.М. Пещак та ін. К., 2002. — 204 с.
17. Пономарів О. Культура: Мовностилістичні поради / [навч. посібн.] — К., 1999. 218 с.
18. Томан Іржі. Мистецтво говорити / Іржі Томан. — К., 1989. — 84 с.